

Oktober 1842

FAKTA

Dato:
Oktober 1842

Sidetal:
237, 238, 239, 240, 241

Dagbogens placering:
Thorvaldsens Museums arkiv,
inspektørens skrin, nr. 1

Ophavsmand/nøgleperson:
Christine Stampe

Generelle kommentarer:
Dette dokument er en del af det originale manuskript til Christine Stampes erindringer om Thorvaldsen. Afskriften af hele manuskriptet omfatter i alt 60 dele. Denne del er nr. 47.

OBS Dokumentet er også udgivet i Arkivet, Thorvaldsens Museum. Her findes den senest opdaterede udgave.

Læs mere om nærværende online-udgivelse i artiklen Manuskriptet til Christine Stampes erindringer om Thorvaldsen.

Omtalte personer:
Bygningskommissionen for det Thorvaldsenske Museum
Christian 8.
H.N. Clausen
Comitteen for Oprettelsen af Thorvaldsens Museum
Hermann Ernst Freund
H.P. Holst
N.L. Høyen
Københavns Magistrat
Eduard Schmidt von der Launitz
Alberto Paulsen
Elisa Paulsen
Fritz Paulsen
J.F. Schouw
Susette Schouw
Salomon Ludwig Steinheim
Just Mathias Thiele
Bertel Thorvaldsen

RESUMÉ

Christine Stampes manus til sine erindringer om Thorvaldsen. Dette er 47. del af i alt 60.

TRANSSKRIFTION

- 237 -

dog da nu den første Ergrelse, over ikke at treffe fregatten¹, var ovre, saa gik reisen glat vek og rask fremad, og den kiere Gamle Mand, reiste Dag og Natt, jeg troer, lige til Frankfort, her traf han Launiz² og flere Bekiendtere, som vilde overtale ham til at blive noget men ikke for alverden havde han opholdt sig længere en[d] næste dag³ og med Diligensen gik det strax videre til Altona⁴, i det Hanoveranske stødte han paa Doctor Steinheim⁵ fra Altona, som gjorde en Beskrivelse⁶ over dette Møde, som her følger. ☒ senere kom han til ham i Altona, osv i Altona maatte han ligge i næsten 8 Dage, som var ham en sand Pine, for medelst Dampskibet[.] endelig gik dette og vor Uveirs skyld, maatte han atter ligge 1 Dag og 1 Natt ved Vordingborg⁷, der havde han tænkt paa at sitte sig i Land og tage

- 238 -

10

til Nysø⁸, dog Veiret var saa strængt at man sagde ham at Baaden vilde recikere⁹ at kentre, kort han blev roelig paa Skibet, og kom først til Kiøbenhavn den Næste dag om Eftermidagen. ☒ jeg var reist strax til Kiøbenhavn, og her kom saa den Eene Efterretning efter den Anden saa maatte han komme Idag, og saa I morgen[.] Schouvs¹⁰ og jeg vare nu 3 Dage i rad med en Vogn ved Tolboden og ventede iden største spending hvem der skulde være paa de Dampskibe som kom, Schouv havde ladet observere[.] her ved Tolboden fandt vi ikke mange, men glædede os dog over at frue Pauly¹¹, var der, og viste Thor: den atension, dog saa sagde hun os, det var for hendes søde Mme Foconi¹² at hun var der, vi tænkte: [“]nu hver sin Smag! [“] ☒ den Dag bragte Skibet Chr: d. 8de¹³ den Efterretning at Thor var paa F VI og vilde ikke kunne komme før Næste dag osv ☒ nu gik vi slukørede tilbage, endelig om Mandagen kom den Efterretning¹⁴ at F VI var i sigte, og vi afsted, ved Tolbaaden fandt vi nu, en heeldeel Konstnere og Profesorer fra Academiet og saa kom frue Paulsen med hendes Mand¹⁵, Amme og Børn¹⁶, i een Vogn, Thor kom i, Land alle gik ham i Møde endelig kommer han til min Vogn, her vilde han stige ind, men Paulsen driver paa ham han skal sitte sig i Hans Vogn ved hans Kone, og jeg følger med, nu byder Schouv Paulsen at sitte sig hos dem og det gaaer til Scharlottenborg¹⁷, frue Paulsen bouderede¹⁸, sagde Thorv: mig siden[.] dog jeg var saa glad at jeg ikke mærkede noget og ikke brød mig det minste derom; nu Samledes

- 239 -

11

alle hans Venner om ham paa Charlottenborg og Paulsens bade ham meget tage over i Hotellet¹⁹ hos dem at spise til middag, dog jeg havde alt visket til Thorvaldsen at bordet var dekket, og vi havde hans Livret (dyresteg ferdig til ham) ovre hos Schouvs, nu uskyldte han sig hos Paulsens da han var tret af Reisen, og enhver gik til sit, og han gienem Haven til os²⁰ hvor han var uhyre Lykkelig, og fleere gange udbrod: [“]Gud være lovet jeg er her[”], Om Aftenen kom Professor Høien²¹ og Clausen²² med hans Kone²³, og alle vare glade og lykkelige[.] Om Aftenen fulgte jeg ham over, og han fortalte mig endnu en Halvtimes tid, om hans savn efter vi havde forladt ham, samt om hans Glæde ved nu at være her osv. [x] nu sov han godt, om Natten, og Næste Morgen²⁴, blev han afhentet af [tom plads] og bragt til Museet hvor Magistraten²⁵ var forsamlet, her blev han modtaget med medfølgende Sang²⁶. [x] af Holst, sunget af Studenterne og nu blev han ført omkring i Heele Museet, oppe og nede i hver en Krog, frue Thiele²⁷, Clausen, Schouv og jeg fulgte med, og vare glade ved at see den kiere Gamles vælsignede Aasyn, og hans Glæde; men da han nu kom hiem og var allene med mig, og smed sig tret i Lænestoelen, spurgte jeg ham: [“]nu Thorv: hvordan er De fornøiet[”], svarede han af sit oprigtigste Hierte: [“]jeg sværger dem til at jeg er saa Skamfuld²⁸, at jeg ikke ved hvor jeg skal hen, over denne Pragt Bygning, for gudskyld hvad skal jeg fylde disse rum med? hvor skal jeg kunde nogen lunde faae noget der er det værdigt[.]” [x] osv [x] dog jeg forsikkrede ham at hvert et Rum var beregnet

- 240 -

12

der ikke var en smule Plads til øverst, osv[. “]er De vis paa det?[”] [x] [“]ja det er ganske bestemt[.]” sagde jeg. [“]De letter en Steen fra mit Hierte thi jeg finder Museet Tusende gange meere en[d] jeg fortiener eller har Ventet, jeg kan forsikkre Dem at det ordentlig nedtrykkede mig, saa jeg ikke engang kunde sige disse herrer noget.[”] [x] Medens vi vare i Rom²⁹, fortalte jeg naturligvis Thorv: om de fremskridt, som der vare giort ved Museets Bygning herhiemme, som man tilskrev mig³⁰, og som samme Aar gik usedvanlig rask fra Haanden formedels det milde Veier, dog Thorv troede ikke ganske derpaa, thi mine Beretninger kom fra min Søster Schouv³¹, som ogsaa holdt af Thorv, og alt saa gierne vilde locke ham; og mig troede han ogsaa overdrev lidt fremskridtene[.] engang kom vi ordentlig op at skiendes derom thi han paastod at da man skrev ham til at Taget var sadt paa, saa var endnu alle Murene og afdeelingerne invendig at opføre, og jeg paastod at taget kunde ikke ligges paa, uden at i det minste de ydere Mure vare ferdige og jeg bildte mig ind at alle invendige Rom og Muure og Vælvinger gik opad, paa samme Tid osv – denne Dispyt var i Rom, men nu Triumferede jeg; [x] Om Midagen³² Kiørte Thorvaldsen med Thiele til Sorgenfrei, næste formidag³³ var jeg hos ham, om Midagen skulde han spise hos Paulsens osv osv 3e dagen spiste han hos Schouvs,

og saa maatte jeg forlade Byen dog der var ikke saa længe til hans
Geburtsdag³⁴, saa vi[d]ste jeg han kom til os, og overhovedet nu var han i
Danmark saa var jeg roelig, thi her vi[d]ste jeg at Hundrede vilde være
parat til at tage sig af ham skulle han feile noget, og især var min Søster
mig en sikker trøst, hun gik blodt gennem Haven,

- 241 -

13

saa var hun hos ham der og fra Comedien³⁵ gik han ogsaa gjerne derind,
og jeg seer endnu min Søster hvorledes hun da strax tilrørte ham en Skaal
Salep³⁶ med Syltetøi osv som var hans beste drik om Aftenen,

---

¹ Til Thorvaldsens store ærgrelse ankom han 3.10.1842 til Livorno, én dag for sent til at sejle med fregatten Thetis til Danmark. Han fortsatte da sin rejse på egen hånd over land op gennem Europa, se Rejsen til Danmark, oktober 1842.

² 13.10.1842 indlogerede Thorvaldsen sig på hotellet Gasthaus zum römischen Kayser, Frankfurt am Main. I byen mødtes han med flere bekendte, bl.a. Eduard Schmidt von der Launitz, der i sit hjem afholdt stort selskab for Thorvaldsen kl. 18-20.30.

³ Thorvaldsen blev kun i Frankfurt én dag, for allerede 14.10.1842 ankom han til Kassel med diligence og indlogerede sig på hotellet zum König von Preussen.

⁴ Thorvaldsen ankom til Altona 17.10.1842. Her foretog et mindre ophold, før han 22.10.1842 rejste fra byen til Kiel med postdiligence kl. 5 om morgenen.

⁵ Dvs. den tyske læge og religionsfilosof Salomon Ludwig Steinheim, som Thorvaldsen mødte i Celle 16.10.1842.

⁶ Se Steinheims artikel af ultimo oktober 1842, hvori han beskriver sit tilfældige møde med Thorvaldsen og roser ham i højstemte vendinger.

⁷ 23.10.1842 ankrede dampskibet Frederik den sjette op ved Vordingborg pga. dårligt vejr.

⁸ Dvs. familien Stampes herregård Nysø nær Præstø, som ligger godt 20 km fra Vordingborg.

⁹ Dvs. risikere.

¹⁰ Dvs. den danske botaniker og politiker J.F. Schouw og hans kone Susette Schouw.

¹¹ Antagelig den danske kapelmester og komponist Holger Simon Paullis (1810-1891) hustru Alberta Nielsine Paulli (1815-1891), née Schouw.

¹² Dvs. den italienske operasangerinde Madame Forconi (1819-), som i 1843 blev udnævnt til kongelig kammersangerinde. Hun optrådte på Hofteatret og Det Kongelige Teater i København, og kom til byen i slutningen af 1840 sammen med en mindre italiensk teater- og musikgruppe, hvis kapelmester fra 1841 til 1850 også var hendes ægtemand, Paolo Sperati. Foruden Forconi og Sperati udgjordes gruppen af Torre, Vairo, Madame Corsi, Madame Secci og en tenor ved navn Ernesto Rossi. I 1842 ændrede Christian 8. ved arkitekten Jørgen Koch tilskuerrummet i Hofteatret til brug for netop denne tilrejste teater- og musikgruppe.

¹³ Dvs. det danske linieskib Christian den ottende fra 1840, som gik til grunde i 1849 under kampene ved Eckernförde.

¹⁴ Mandag 24.10.1842 ankom Thorvaldsen mellem kl. 17 og 18 til København ledsaget af Frederikke Wallick med dampskibet Frederik den sjette. Her blev han modtaget af blandt andre J.M. Thiele, Hermann Ernst Freund, H.N. Clausen, Christine Stampe og Elisa Paulsen.

¹⁵ Dvs. Elisa og Fritz Paulsen.

¹⁶ Dvs. Alberto og Augusta Paulsen (1841-1857). Familien Paulsens amme er p.t. ikke identificeret.

¹⁷ Da Thorvaldsen blev udnævnt til professor i billedhuggerkunst ved Kunstakademiet i København 7.6.1805, blev han samtidigt tildelt en fri professorbolig på Charlottenborg, hvor han også havde et værksted.

¹⁸ Efter fransk boudier, dvs. dansk: surmule, være misfornøjet.

¹⁹ Dvs. Hôtel d'Angleterre, hvor familien Paulsen boede, jf. Wallicks beretning af oktober 1842.

²⁰ Dvs. Københavns daværende botaniske have. J.F. Schouw var bl.a. professor i botanik ved Københavns Universitet og direktør for Botanisk Have 1841-52, der dengang lå bag Kunstakademiet på Charlottenborg. Han havde embedsbolig på Charlottenborg. Thorvaldsen spiste aftensmad her 24.10.1842.

²¹ Dvs. den danske kunsthistoriker og professor ved Kunstakademiet i København N.L. Høyen.

²² Dvs. den danske teolog og politiker H.N. Clausen.

²³ Dvs. Birgitte Francisca Swane (1797-1875).

²⁴ 25.10.1842 besøgte Thorvaldsen Thorvaldsens Museum for første gang. Han blev modtaget af Comiteen for Oprettelsen af Thorvaldsens Museum, Bygningskommissionen for det Thorvaldsenske Museum, kommunalbestyrelsen og håndværkere. Museet var smykket med guirlander og studentersangerne sang H.P. Holsts Mellem disse mure.

²⁵ Dvs. Københavns Magistrat.

²⁶ Dvs. sang af 25.10.1842 fra H.P. Holst til Thorvaldsen.

²⁷ Just Mathias Thieles 2. hustru var Hanne Aagesen (1819-1892).

²⁸ Se evt. emneordet Thorvaldsens beskedenhed.

²⁹ Dvs. Thorvaldsens og familien Stampes ophold i Rom 1841-1842.

³⁰ Dvs. som man skrev til Christine Stampe om fra Danmark. Passagen skal ikke forstås sådan, at Stampe var ansvarlig for byggeriet.

³¹ Dvs. Susette Schouw.

³² 25.10.1842 var Thorvaldsen til middagsselskab hos Christian 8. på Sorgenfri bl.a. med Just Mathias Thiele.

³³ Dvs. 26.10.1842.

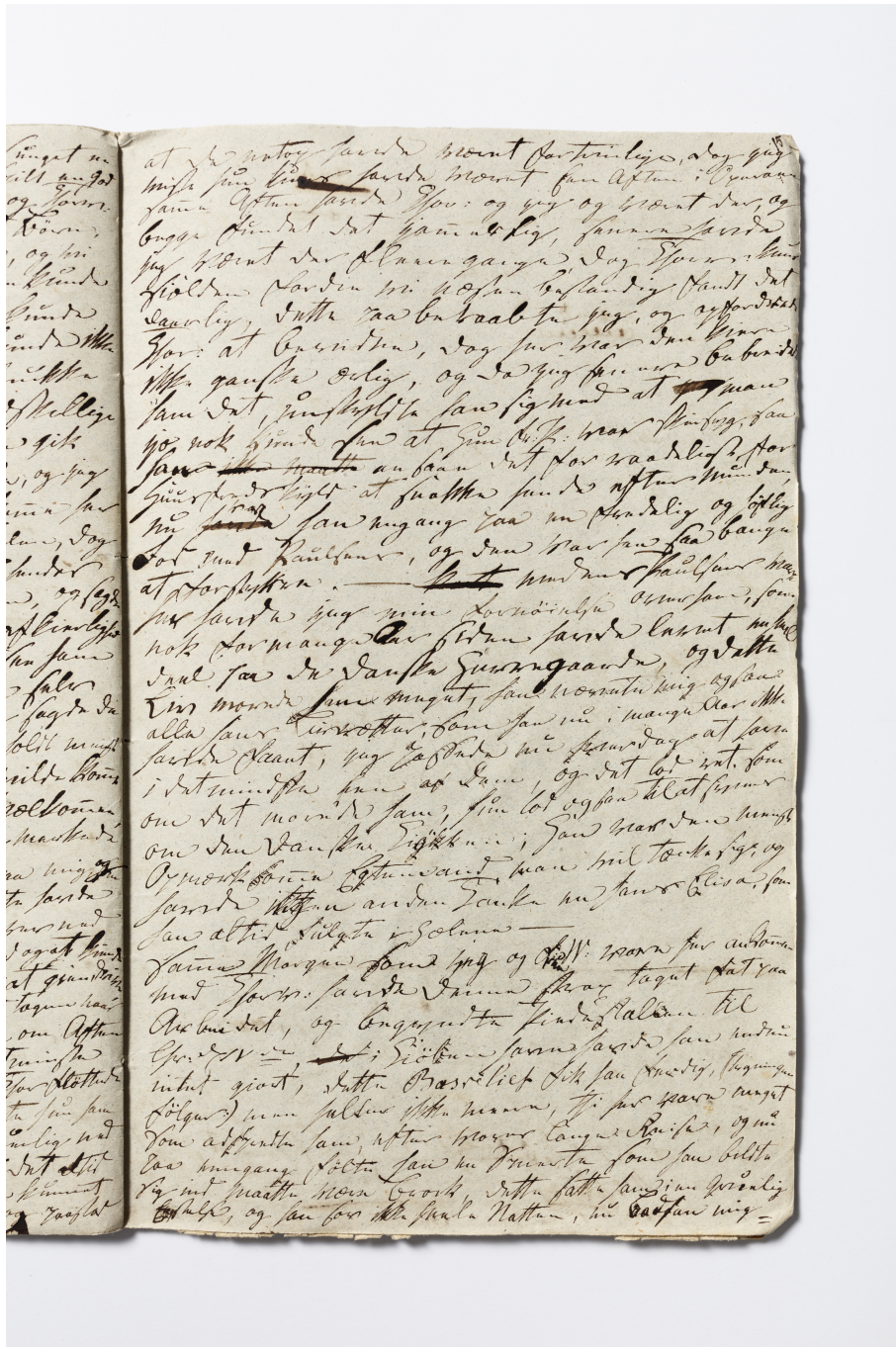
³⁴ 19.11.1842 fejrede Thorvaldsen sin fødselsdag på Nysø.

³⁵ Her menes Det Kongelige Teater.

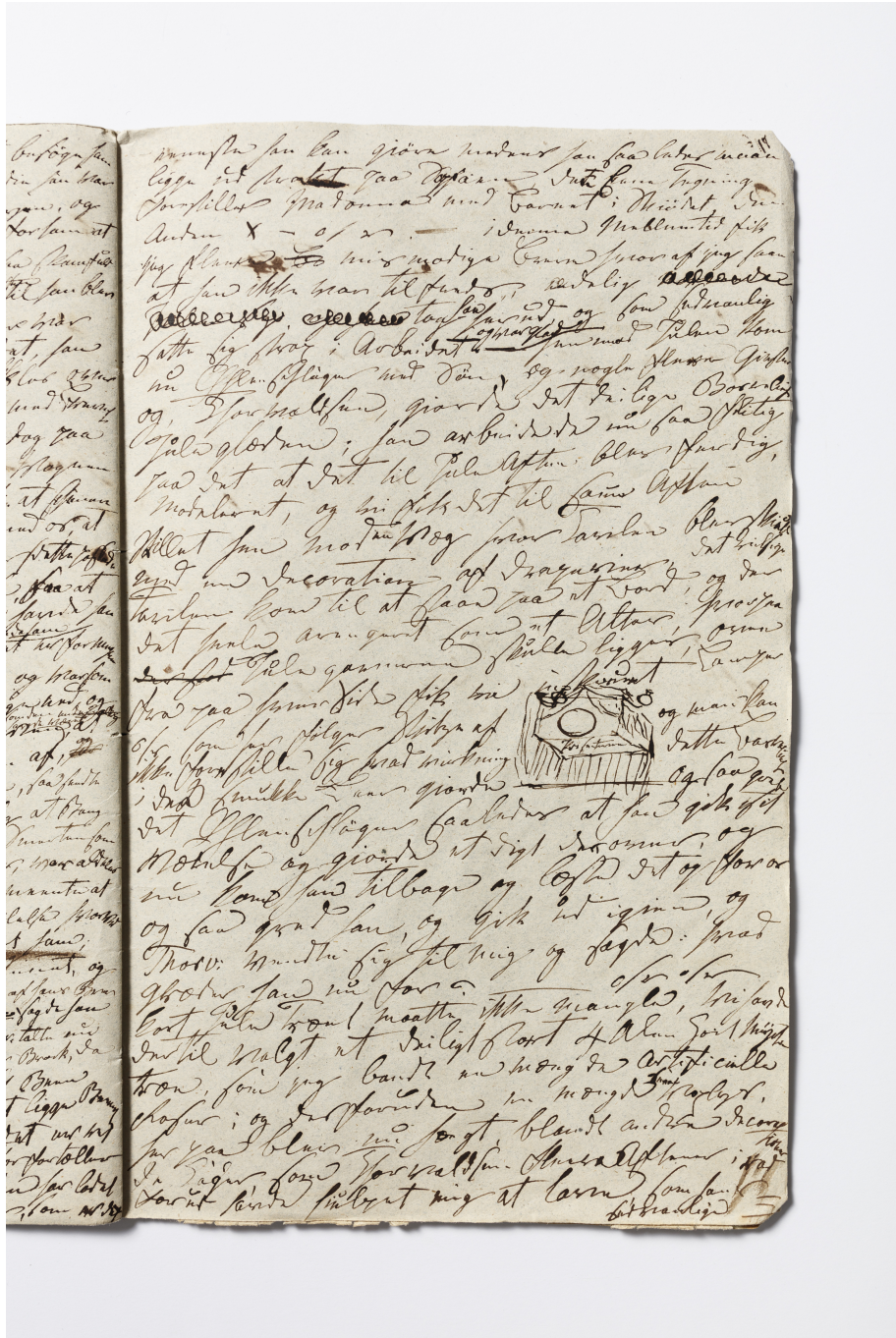
³⁶ Salep er pulver af rodknoldene fra forskellige orkidéarter. Ved kogning med vand dannes en tyktflydende og smagsneutral slim, som fylder godt i maven.

KILDER TIL
DANSK
KUNSTHISTORIE

NY CARLSBERGFONDET

18
Fribat til Jule Front, og som jeg da 2de Nov
Gaardne har alt for ontalt, som tog
og saa nogle Farlegems, som Blom
mekkeren og saa fongte, ~~der~~ hvor der
og skofve i det Nørre Gøved, giord god
Mikning, efter at alle Forfættene
at alle, som Clavte i det Nørre
Nørre, som den da var, at af alle
Saa? Lygdet mere om at af alle
Saa, som baad om sig, saa
Mølper, som den end af, saa
jeg end nu end, som i det Nørre
Saa? Lygdet mere om at af alle
Saa, som baad om sig, saa
Mølper, som den end af, saa
jeg end nu end, som i det Nørre
Saa? Lygdet mere om at af alle
Saa, som baad om sig, saa
Mølper, som den end af, saa
jeg end nu end, som i det Nørre
Saa? Lygdet mere om at af alle
Saa, som baad om sig, saa
Mølper, som den end af, saa
jeg end nu end, som i det Nørre
Saa? Lygdet mere om at af alle
Saa, som baad om sig, saa
Mølper, som den end af, saa
jeg end nu end, som i det Nørre

